

putovanja

Godišnjak Družine

čuvara tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga

OBILJEŽAVANJE 20. OBLJETNICE „Družine“

Na Godišnjoj skupštini „Družine“ održanoj 18. veljače u Novigradu Podravskom zaključeno je da se obilježavanje 20. obljetnice naglasi kroz više sadržaja, posebice kroz postavljanje izložbi uskrasnog vremena i kao popratni sadržaj radionice te svečanom sjednicom, okruglim stolom i scen-skim nastupima nekih KUD-ova članova „Družine“. Odmah nakon ove najave počele su priprave za izložbe – tri u nizu (ožujak i travanj) i radionice. O izložbama i radionicama pisano je u posebnim rubrikama pa se može tamo pogledati.

Svečana sjednica „Družine“, scenski nastupi i okrugli stol održani su 5. svibnja 2012. u Podravskim Podgajcima u suradnji s KUU „Napredak“ koji se kroz svojih 15 godina članstva u „Družini“ svake godine iskazao kao suorganizator Međunarodne smotre folklora pod nazivom *Susret naroda i kultura*, svake godine sudjelovao na međunarodnim festivalima, a bio tako-

der organizator drugih sadržaja „Družine“ i pomoći pri terenskim istraživanjima za studente etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (o svim navedenim sadržajima knjiga je u pripravi). Zbog kontinuiranog djelovanja u „Družini“ i za doprinos mjestu, regiji i Hrvatskoj, predsjednik KUU „Napredak“, gospodin Pavao Vilhelm 2011. dobio je nagradu OSCAR ZA MEĐUNARODNI FOLKLOR u organizaciji Međunarodne unije folklornih skupina – IGF čiji je „Družina“ član, a primio ga je u gradu Chelyabinsku u Rusiji. Počasna predsjednica „Napretka“, dr. sc. Manda Svirac također je za svoj rad nagrađena OSCAROM kojega je 2008. primila u gradu San Severo u Italiji. Ti razlozi, kao i manjak novčanih sredstava presudili su da su ovi sadržaji održani u Podravskim Podgajcima, a ne, možda, u Zagrebu gdje je „Družina“ utemeljena i u kojemu smo također obilježili 10. obljetnicu 2002. godine.

Na Okruglom stolu: *Nacionalno i međunarodno značenje „Družine“ kroz proteklih 20 godina*. predstavila je Dr. sc. Manda Svirac, predsjednica „Družine“ i razgovor usmjerila u tri osnovna značenja „Družine“ kao spomeničke vrijednosti, pedagoškog usmjerenja i turističke ponude. U raspravi je sudjelovalo nekoliko osoba. Prvi je bio Josip Barlek, viši kustos Etnografskog muzeja koji je, uz dr. sc. Mandu Svirac, jedan od osnivača „Družine“ i prati rad svih ovih 20 godina. Predstavnici lokalnih vlasti iz Donjeg Miholjca također su podržali rad „Družine“, Ivan Brlošić, načelnik Općine Sikirevci je podcrtao važnost, ali i kvalitetu Međunarodne smotre folklora *Susret naroda i kultura* koja se svake godine događa u različitim mjestima i krajevima Hrvatske a završna svečanost je u Sikirevcima. Jedinstvena je i kvalitetna međunarodna smotra u istočnom dijelu Hrvatske. Đakovački vezovi u svojem programu od nedavno šire

sadržaj međunarodnog značenja. No ovdje moramo istaknuti kako se tu radi o hrvatskim skupinama ili sadržajima koje izvode mladi iz raznih krajeva svijeta. Prema svim karakteristikama, može nazvati „Večer hrvatskih manjina“. Na Okruglom stolu bili su također predstavnici lokalnih medija koji sustavno prate rad „Družine“ u ovim područjima.

Važnost u međunarodnom kontekstu ogleda se kroz članstvo u Međunarodnoj uniji folklornih skupina – IGF u kojoj je hrvatska kultura po nositeljima, seoskim KUD-ovima (trenutno ih je 45 učlanjenih u „Družinu“) prepoznata i veoma cijenjena. Tako će samo 2012. četiri skupine biti na festivalima u Francuskoj, a jedna od njih, KUD „Nevijana“ iz Nevidana na Kongresu za mlade koji se krajem kolovoza organizira u Metz-u i na kojemu će se predstaviti također izložba *Od Cvjetnice do Uskrsa* s popratnom radionicom pletenja palmi. KUD „Bratinečko srce“ je na festivalu u Litvi, a KUU „Napredak“ iz P. Podgajaca na Prvom festivalu IGF-a pod nazivom *World Folklore Star* (Velika svjetska nagrada) predstaviti će „Družinu“ i Hrvatsku u Bugarskoj. U Bugarskoj je na Festivalu Karnevala sudjelo-

vao KUD „Vesela Šokadija“ iz Gundinaca. KUD „Daruvar“ je na festivalu u Mađarskoj, a u Italiju ide folklorna skupina Udruge za očuvanje prirode i kulturno -povijesne baštine „Zdenčina 1562“. iz Zdenčine. U Hrvatskoj su preko „Družine“ gosti folklorne skupine iz: Francuske (2), Italije, Litve, Mađarske, Portugala. Hrvatska je do 2011. od samog početka bila u upravi IGF-a preko predsjednice „Družine“, dr. sc. Mande Svirac, koja je u posljednje vrijeme bila predsjednica Znanstvenog vijeća IGF-a te na Izornoj skupštini 2011. u Rumunjskoj vodila Skup pod nazivom MAN AND WOMAN i pod istim nazivom uredila Zbornik koji je objavljen u Bistriči (Rumunjska). Nominacija gospodina Ante Korduna, predsjednika

HKPD „Bosiljak“ iz Čučerja za Oscara je prihvaćena i krajem 2012. svečanost će biti organizirana u Portugalu.

Na svečanosti u Podravskim Podgajcima nastup KUD-a „Josip Čoklić“ oduševio je prisutne najprije pjevanjem hrvatske himne LIJEPA NAŠA te scenskim programom nakon kojega je obavljena podjela priznanja KUD-ovima i zaslužnim osobama. Program je završio nastupom folklorne skupine Udruge „Zdenčina 1562“. Druženje je nastavljeno uz domjenak u Osnovnoj školi „Hrvatski sokol“. Suradnice na programu bile su Martina Mišetić, apsolvent na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i mag. Tatjana Tomičić, kult. antropolog i prof. poljskog jezika i književnosti.

Dr. sc. Manda Svirac,
predsjednica

MI U INOZEMSTVU – kronologija

Sudjelovanje hrvatskih folklornih skupina na festivalima u inozemstvu i razmjena prijateljstava:

1995: Češka Republika – KUD „Branimir“, Bošnjaci

1996: Mađarska – dječja skupina KUD „Kolo“, Donja Bebrina; Francuska – KUD „Kolo“, Donja Bebrina; Italija – KUD „Drenjanci“, Drenje; KUD „Josip Čoklić“, Rakitovica.

1997: Njemačka – KUD „Branimir“, Bošnjaci, Latvija – HKPD „Bosiljak“, Čučerje, Rumunjska – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci, Francuska – KUD „Zora“, Piškorevci.

1998: Italija – HKPD „Bosiljak“, Čučerje, Austrija – KUD „Drenjanci“, Drenje, Češka Republika – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci, Francuska – KUD „Josip Čoklić“, Rakitovica, Njemačka – KUD „Mladost“, Vođinci, Rumunjska – D.I.F. „Tamburica“, Donji Vukojevac.

1999: Francuska – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci; KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, Latvija – KUD „Kolo“, Donja Bebrina, Poljska – KUD „Josip Kozarac“, Štitar, Španjolska „Bosiljak“, Čučerje.

2000: Italija – KUD „Zora“, Piškorevci; D.I.F. „Tamburica“, Donji Vukojevac, Češka Republika – HKPD „Bosiljak“, Čučerje.

2001: Italija – HKPD „Bosiljak“, Čučerje; KUD „Kolo“, Donja Bebrina; KUD „Tomislav“, Donji Andrijevi, Njemačka – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, Češka Rep. – KUD „Drenjanci“, Drenje, Rumunjska – KUD „Ivan Goran Kovačić“, Beravci.

2002: Francuska – HKPD „Bosiljak“, Čučerje; KUD „Šubić-Zrinski“, Petrijevci, KUD „Drenjanci“, Drenje, Italija – KUD „Vesela Šokadija“, Koritna, Latvija – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, Španjolska – KUD „Mijat Stojanović“, Babina Greda.

2003: Bosna i Hercegovina – KUD „Šokadija“, Batrina, Francuska – KUD „Josip Kozarac“, Štitar, Grčka – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci, Italija – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, KUD „Šokadija“, Strizivojna, Njemačka – KUD „Ivan Goran Kovačić“, Beravci, Švicarska – KUD „Kolo“, Donja Bebrina.

2004: Francuska – KUD „Vesela Šokadija“, Donji Andrijevi; KUD „Šokadija“, Batrina; KUD „Šokica“, Slobodnica, Italija – „D.I.F. dječja skupina“, Koprivnički Ivanec; KUD „Mijat Stojanović“, Babina Greda, Latvija – KUD „Sloga“, Sikirevci, Makedonija – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci, Poljska – KUD „Šokadija“, Šumeće, Češka Republika – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci.

2005: Austrija – KUD „Slavuj“, Bukevje, Francuska – KUD „Podvinje“, Podvinje, Italija – KUD „Ante Zaninović“, Kaštel Kamelovac, Latvija – KUD „Ivan Vitez Trnski“, Novigrad Podravski, Portugal – HKUD „Prigorec“, Markuševac, Rumunjska – KUD „Šokadija“, Šumeće; KUD „Šokadija“, Batrina; KUU „Napredak“, Podravski Podgajci; KUD „Mijat Stojanović“ dječja skupina, Babina Greda; KUD „Tomislav“, Donji Andrijevi.

2006: Austrija – KUD „Mijat Stojanović“, Babina Greda; Francuska – KUD „Kristal-Sladorana“, Županja, Grčka – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci; Italija – KUD „Šokadija“, Batrina; KUD „Branimir“, Bošnjaci; KUD „Kloštar“, Kloštar Ivanić; Poljska – dječja skupina KUD „Sloga“, Sikirevci; Rumunjska – KUD „Šokica“, Slobodnica; HKUD „Prigorec“, Markuševac; KUD „Eugen Kumičić“, Sl. Brod.

2007: Bosna i Hercegovina – KUD „Sloga“, Sikirevci; Francuska – KUD „Slavuj“, Bukevje; HKUD „Prigorec“, Markuševac; HSPD „Podgorac“, Gračani; KUD „Kloštar“, Kloštar Ivanić; KUU „Napredak“, Podravski Podgajci; Italija – KUD „Nevijana“, Nevidane, o. Pašman; HFD „Sesvećice“, Podravske Sesvete; Poljska – KUD „Župa Bagalović“, Krvavac; KUD „Nevijana“, Nevidane, o. Pašman; KUD „Šokica“, Slobodnica.

2008: Francuska – KUD „Šokadija“, Batrina; Italija – HSPD „Podgorac“, Gračani; KUU „Napredak“, Podravski Podgajci; KUD „Šokica“, Slobodnica; Poljska – HKPD „Bosiljak“, Čučerje; KUD „Staro Brestje“, Staro Brestje; Češka Republika – KUD „Kamen“, Sirač; „Udruga roditelja i prijatelja djece SRCE“ Donja Bistra; Rumunjska – KUD „Nevijana“, Nevidane o. Pašman; KUD „Ivan Vitez Trnski“, Novigrad Podravski; Slovenija – HKUD „Prigorec“, Markuševac.

2009: Češka Republika – KUD „Nevijana“, Nevidane, o. Pašman; Francuska – KUD „Bratinečko srce“, Bratina/Pisarovina; Grčka – KUD „Kamen“, Sirač; Italija – „Udruga roditelja i prijatelja djece SRCE“, Donja Bistra; Portugal – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, KUD „Šokica“, Slobodnica; Rumunjska – KUU „Nikola Šubić Zrinski“, Petrijevci.

2010: Bosna i Hercegovina – KUD „Sloga“, Sikirevci; Češka Republika – KUD „Mijat Stojanović“, Babina Greda; Francuska – KUD „Zrinski“, Brodski Stupnik, KUD „Župa Bagalović“, Krvavac; Mađarska – HKUD „Prigorec“, Markuševac; Italija – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci, Makedonija – KUD „Nevijana“, Nevidane, o. Pašman; Poljska – KUD „Kamen“, Sirač; KUD „Josip Čoklić“, Rakitovica; Rumunjska – KUD „Bratinečko srce“, Bratina/Pisarovina.

2011: Češka Republika – KUD „Kolo“, Nard; KUD „Sloga“, Sikirevci, Mađarska – KUD „Zrinski“, Brodski Stupnik; KUD „Vila Velebita“, Požega, Italija – KUD „Bratinečko srce“, Bratina/Pisarovina; KUD „Nevijana“, Nevidane, o. Pašman; Poljska – KUD „Mijat Stojanović“, Babina Greda, Turska – KUU „Napredak“, Podravski Podgajci.

2012: Bugarska – KUD „Vesela Šokadija“, Gundinci, KUU „Napredak“, Podravski Podgajci; Francuska – KUD „Zrinski“ Brodski Stupnik, KUD „Nevijana“ Nevidane, o. Pašman, KUD „Sloga“ Sikirevci, KUD „Kloštar“, Kloštar Ivanić; Mađarska – HKUD „Lahor“, Daruvar, Italija – KUD „D. Domjanić“, Vugrovec; Litva – KUD „Bratinečko Srce“, Bratina/Pisarovina.

drugi OSKAR

za folklor i međunarodnu suradnju u Hrvatskoj

Pavo Vilhem, predsjednik Kulturno-umjetničke udruge „Napredak“ iz Podravske Podgajaca, jedan je od deset dobitnika Oscara za folklor i međunarodnu suradnju koji dodjeljuje Međunarodna unija folklornih skupina – IGF sa sjedištem u Francuskoj (Grad Nica). Nagrade su bile uručene u okviru Međunarodnog festivala Sinigorye u Čeljabinsku u Rusiji (na jugu Urala), a u nazočnosti guvernera regije, Mihaila Yurevicha i ruskog ministra kulture Aleksandra Avdeyeva. „Družinu“ je predstavljala dr. sc. Manda Svirac, predsjednica. Ovo veliko priznanje kruna je mogao višegodišnjeg rada na promicanju tradicijske kulture i svojevrsna nagrada za životno djelo - rekao je Pavo Vilhem, dodavši da je također značajno to što se među brojnim velikim imenima europskih i svjetskih folklornih skupina našla i Udruga „Napredak“ iz Podravske Podgajaca, sela kod Donjeg Miholjca sa samo 700 stanovnika. KUU „Napredak“ 2011. obilježio je također 15. obljetnicu svog rada.

Podsjetimo da je Prvi takav Oscar kao nagradu za svoj rad 2008. primila dr. sc. Manda Svirac, počasna predsjednica KUU „Napredak“ i predsjednica „Družine“ - čuvara

tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga“. KUU „Napredak“ je važna sastavnica „Družine“ koja predlaže i nominira svoje članove IGF-u. Od samog učlanjenja u „Družinu“ 1998. za potrebe KUU „Napredak“ rekonstruirana je narodna nošnja s početka 20. st., otvorena je Etno-radionica koja je ujedno imala i edukativni karakter, ostvarena je uspješna suradnja sa studentima etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba te uspostavljena suradnja s Osnovnom školom „Hrvatski sokol“ iz Podravske Podgajaca gdje se svake godine oko Božića održavaju etno-radionice (voditelji radionica su uglavnom stariji članovi KUU Napredak). „Družina“ i KUU „Napredak“ 2000. utemeljili su Smotru crkvenog pjevanja u P. Podgajcima koja je već naredne godine bila i međunarodna nastupom dječje skupine iz Latvije.

Kada je „Družina“ kao član IGF-a 1998. utemeljila Međunarodnu smotru folklora pod nazivom Susret naroda i kultura i Prvu smotru održala u Belom Manastiru, KUU Napredak je tada ugostio folklornu skupinu iz grada Montréjau na jugu Francuske. Od tada počinje uspješna suradnja i s Međunarodnom unijom folklornih skupina IGF. Od 1998. u Podravske Podgajcima gostovale su folklorne skupine iz: Austrije, BiH (dvije), Bugarske, Grčke, Italije (tri), Izraela, Latvije (tri), Francuske (tri), Njemačke, Poljske (dvije), Portugala, Rumunjske, Španjolske. KUU „Napredak“ sudjelovao je na mnogim festivalima diljem Europe i to u: BiH, Italiji i Francuskoj po dva puta, Latviji, Njemačkoj, Poljskoj, R. Češkoj, Rumunjskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Portugalu i Turskoj.

aktivnosti

SMOTRE

Međunarodna smotra folklora *Susret naroda i kultura* održava se svake godine.

Pod nazivom *1. susret naroda i kultura* kao projekt zaživio je u Baranji (Beli Manastir) 1998. godine. Od 2005. godine završna manifestacija je u SIKIREVCIMA, a domaćini su KUD „Sloga“ i Općina Sikirevci. Program ima nekoliko faza: priprava, promidžba, izvedba i ostvarenje kroz suradnju više članova KUD-ova i muzejskih i drugih institucija Republike Hrvatske. Ministarstvo kulture program prati i novčano podržava od početka.

U programu sudjeluju KUD-ovi, članovi „Družine“ koji se prijave za suradnju sa stranim skupinama u dotičnoj godini te postaju nositelji provedbenog dijela smotre i drugih sadržaja u svojem mjestu ili zavičaju. Oni uglavnom putuju u inozemstvo na razne smotre i manifestacije te kao domaćini prihvaćaju skupine iz istih ili drugih krajeva i radi promidžbe brinu o suradnji s lokalnim i drugim medijima – novinama ili TV i radijskim postajama. Svake godine uglavnom članovi najmlađi po učlanjenju sudjeluju u scenskom sadržaju programa, u povorci te liturgijskom pjevanju na misi zajedno sa skupinama iz inozemstva.

Međunarodna smotra folklora *Treći dječji susret naroda i kultura* održan je 16. kolovoza 2009. u Slobodnici kod Sl. Broda. Organizatori su „Družina“ i KUD „Šokica“ iz Slobodnice koji je bio domaćin iste smotre od 2005. Iz Hrvatske su nastupile dječje skupine iz: Babine Grede, Bapske, Batrine, Bickog Sela, Brodskog Varoša, Slobodnice te „Bernardin Smoljan“ iz Mostara u BiH i portugalska skupina odraslih „Santa Maria de Olive“ iz mjesta Vila Nova de Gaja kojima je KUD „Šokica“ uzvratilo gostoprimstvo. „Susret je započeo u župnoj crkvi sv. Marka apostola u Slobodnici zajedničkom molitvom, koju je predvodio domaći župnik Markan Kormanjoš“ (B. Lukečević, Glas Koncila, Zagreb, 6. rujna 2009.). Bila je to prigoda da najmlađi pokažu što znaju i kako njeguju baštinu svoga kraja. Od 2010. godine na Međunarodnoj smotri *Susret naroda i kultura* i

završnoj večeri u Sikirevcima u kolovozu redovito sudjeluje dječja folklorna skupina KUD-a „Sloga“ iz Sikirevaca te na taj način osigurava budućnost vlastitog KUD-a, ali je također i poruka svim skupinama i dječjem uzrastu da trebaju njegovati vlastitu tradiciju.

Pokretanjem *Smotre crkvenog pjevanja* željeli smo upozoriti na potrebu organiziranog i stručnog proučavanja i tumačenja crkvenih propisa u pogledu pjevanja u svetom bogoslužju.

Riječ je o tipovima i vrstama crkvenog pjevanja, koji su se u hrvatskoj crkvenoj prošlosti gajili. To su gregorijanski koral, crkvena pučka popijevka i zbarsko višeglasno pjevanje. Crkvena pučka popijevka je autohtoni hrvatski glazbeni izraz te zaslužuje posebnu pozornost i pristup. U svrhu poticanja i njegovanja spomenutog crkvenog pjevačkog naslijeđa, kao i poticanja uvrštavanja novih pomno odabranih skladbi, koje najviše

ističu hrvatski identitet, predlaže se nastavak organiziranja Smotri crkvenog pjevanja na usmjerenim propozicijama.

Sadržaj je uključen u program Međunarodne smotre folklornih skupina 2012. pod nazivom 15.

susret naroda i kultura te proširen nastupima folklornih skupina iz inozemstva bilo u obliku sadržaja večeri ili pjevanjem na svečanoj euharistiji. Naši članovi "Vođinačke počimajle" jedan su takav pokazatelj koji u okviru „Družine“

prenosi tradiciju pučkog crkvenog pjevanja u svojoj vođinačkoj sredini, bilo za potrebe župe ili pretežito za čuvanje, njegovanje i prijenos baštine na mlađe u drugim programima.

IZ RADIONICE

UKRAŠAVANJE JAJA OPLETOM, VEZENJEM

Ukrašavanje uskrasnih jaja stara je tradicija u svim hrvatskim područjima, a razlikuju ih upravo tehnike i ornamentika pa i kolorit ukrašavanja te su ona tako važan proljetni element kršćanskog identiteta.

Tehnika ukrašavanja odjeće vezom zlatnom, srebrnom, svilenom ili pamučnom niti najraširenija je kao rukotvorska vještina od slavonsko-brodskog do vukovarskog područja radi čijeg očuvanja i zaštite „Družina“ još od 2000. godine u sklopu izložbe *Od Cvjetnice do Uskrsa* svake godine organizira radionicu ukrašavanja jaja mnogim tradicijskim tehnikama, među kojima obavezno i vezenjem.

Članica „Družine“, gospođa JANJA CINDRIĆ (rođ. 1954. godine) iz Đakova, od svoje svekrve, Mare Cindrić iz Budrovaca kod Đakova, naučila je tehniku opletanja uskrasnih jaja (ve-

zenje jaja) i svake godine pripravlja uskrсна jaja za darivanje svoje uže i šire obitelji. Preko „Družine“ je nastupila također u okviru međunarodnih susreta Međunarodne unije folklornih skupina – IGF na *Vezovima* 1998. te na međunarod-

noj smotri folklora *Grand-Prix* u Rovinju i Puli 2002.

Karakteristiku te pojave u navedenom području bilježe i neki strani autori u knjizi Eduarda Polaka, *Bunte Eier aus aller Welt, Die bibliophilen Taschenbücher*, Dortmund 1980. str. 62-63. Iz opisa doznajemo da to ukrasno jaje ima na jednom kraju petlju pa se njime može ukasiti zid, slika ili sl., ukrašeno je nitima u boji hrvatske trobojnice te dodatno bijelim sjajnim perlicama nanizanim na 5 visećih dekorativnih niti koje završavaju malim ukrasnim kuglicama od vune u istoj, hrvatskoj boji. Izradila ga je Ana Veselinović iz Širokog Polja (Đakovo) koja je, kako se navodi, tehniku naučila od svoje majke.

Uz navedene različite tehnike i područja Svijeta, jedino je to jaje zabilježeno u tehnici veza.

Hrvatski poznati etnolog, Josip Barlek u svojim člancima i katalozima bilježi pojavu opletanja jaja. Posebno su slikovite pisanice opletane raznobojnom svilom i vunom u Slavoniji i pamučnim koncem u Posavini, naročito u okolici Siska 'vezeno, navezeno, opleteno jaje'. On ih kratko navodi u katalozima

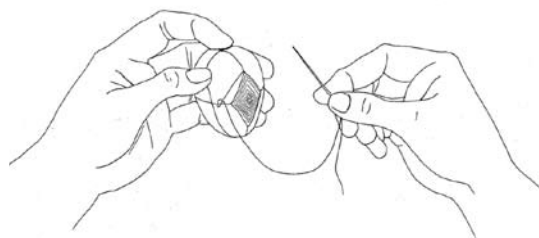
svojih izložbi: *Uskrsne pisanice iz zbirke Etnografskog muzeja, Zagreb 2001.*, str. 14; Slika pisanice s vezenim ukrasom, okolica Siska, 1927., Križem do Uskrsa, Etnografski muzej, Zagreb, 1995., str. 8; Crteži Vezenje svilom, izrada ornamenata, nacrtao mr. Velimir Salamon, Đakovo, *Uskrsni običaji sjeveroistočne Hrvatske,*

Slavonija, Baranja, Srijem, s. a., str. 21. Navode se, između ostalog, lokaliteti i godina iz kojih u Muzeju posjeduju vezena jaja: Bogdanovci (1927.), Đakovački Selci (1924.), Đakovo (1970.), Garčin (1924.), Gorjani (1978.), Nuštar (1923., 1992.), Svinjarevci (1924.).

Postupak

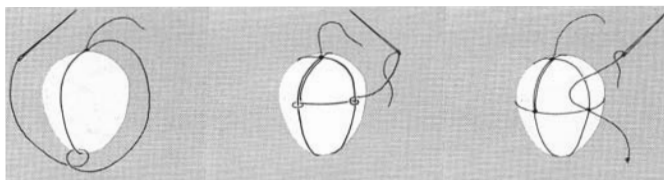
Jaje je potrebno:

- Ispuhati tako da ga se iglom probuši na oba kraja te snažnim puhanjem izluči sadržaj.
- Zatim se opere vodom (može se dodati malo alkoholnog octa) kako se ne bi zadržali loši mirisi.
- Kroz jaje se provuče obična bijela nit šivanom iglom najprije u okomitom smjeru te ga se na taj način razdijeli na četiri polja. Po sredini ga se zatim podijeli vodoravno te se dobije mrežica u liku 6 križića kao okosnica za vezenje.
- Nastavlja se nitima – pamučnim, svilenim ili vunenim – opletati u liku romba kombinirajući boje po vlastitom ukusu: četiri su romba oko jajeta i po jedan na svakome kraju. Ima ih dakako u boji hrvatske trobojnice s dodacima vunениh kuglica, samo s resama ili bez njih.
- Sva se jaja primjenjuju za dodatno ukrašavanje slika, grančica zelenila ili cvijeća te se na taj način vrednuje dobiveni dar, ali i umijeće vezilje koja je uvijek ženska osoba.

Vezenje svilom, izrada ornamenata

Zapis iz Tovarnika u Srijemu: *Nekad su se jaja uvezivala u vunicu, a danas se to još uvijek radi, ali se uvezuju u svilu. Takvo jaje zove se 'jaje uvezano u vunicu (svilu). Konac se pruži uzduž jajeta i zaveže na vrhu i tušiki. Istim koncem vrati se do sredine, napravi se 'guka' (čvorić), pa se prođe okolo sredinom do sastavka. Onda se dalje krene od polovice i napravi čvorić i opet se omota, tako da bude nekoliko puta omotano i ostavi se otprilike da bude jedan prst bijelo od sredine, tako da budu dva bijela reda. Nakon toga se sredinom jajeta poprijeko prave ružice 'kosovskim vezom' (to se pravi tako da se između ranije napravljene okosnice provlači svila, jednom ispod, a drugi put iznad niti poprijeko tako da se dobije izgled ruže a to je ustvari nepravilni osmerokut. Prave se*

Postavljanje osnove vezenja svilom

takve 'ružice' na četiri mjesta oko jajeta u svili raznih boja. Između tih ružica u istim bojama navezu se manji rombovi, također se navezu vrh i tušika jajeta u istim bojama, istom tehnikom, pa se dobije kružni motiv. Na vrhu jajeta uplete se nekoliko niti svile u pletenicu i sveže se u mašnicu, a na tušiki se ostave resice od niti svile u bijeloj, plavoj i crvenoj boji (Usp. Pisanica. Hrvatski uskrsni običaji, Ž. Obad, ur., 1991., str. 86-87).

Cilj

1. Istraživati

Svaka povijest piše se i nepisanom baštinom koja se bazira na iskustvu i znanju nositelja baštine. Koliko god se na prvi pogled činilo da su to samo maleni kamenčići, upravo se njima grade lijepi mozaici i vlastita povijest. Ovo ne govorimo zato što bismo žalili za onim što je «bilo prije», misleći da je to bilo bolje, nego zbog toga što znamo da dobar domaćin »iz svoje riznice iznosi novo i staro«. U tom smislu treba pomno tražiti materijalna svjedočanstva (spomenice, fotografije, ...), kao i dobre kazivače na terenu.

2. Dokumentirati

Istraživanje i prikupljanje nužno vodi dokumentiranju. Ako je do sada nešto bilo propušteno, neka se to više ne događa. Vrijeme nas sve više pritišće, ali i neke europske ustanove koje od nas očekuju dobro i sredeno znanje najprije o vlastitom identitetu. Ovo će koristiti također za popis nematerijalne kulturne baštine koju ćemo pohraniti u našem Centru u „Družini“ te biti na raspolaganju svima koji budu zainteresirani. Zbirka vezenih jaja u „Družini“ danas broji oko 30 komada. U zbirci imamo također jaja koja je izvezla Ivona Cindrić i koja će nastaviti tradiciju preuzetu od svekrve Janje.

3. Osmišljavati

Kada kažemo osmišljavati, želimo potaknuti na promišljanje, planiranje i organiziranje. U novim okolnostima u kojima danas živimo puno više dolazi do izražaja sustavni i suradnički timski rad. Za buduće generacije bila bi to duhovna izvorišta i žarišta kako za svagdan tako i za blagdan.. Osmišljeno, isplanirano i organizirano djelovanje sigurno bi urodilo dobrim plodom koji bi se očitovao na duhovnom, ali i na kulturnom području svjedočeći ljepotu o čovjeku, o Bogu te o kršćanskoj simbolici Uskrsa u hrvatskoj tradiciji. „Družina“ će nastaviti uz izložbe, kao i do sada, organizirati radionice vezenja uskrasnih jaja. Ponudu tradicijske izrade kao dijela identiteta 2012. od 23. do 26. kolovoza Martina Mišetić predstaviti će kao prezentaciju putem Power Pointa i ponude suvenira na Međunarodnom kongresu mladih u Metzu u Francuskoj na kojem će također u ime Hrvatske nastupiti KUD „Nevijana“ iz Nevidana na Pašmanu.

Na otvorenju izložbe u Zadru (Gradska knjižnica) u ponedjeljak, 19. ožujka 2012., uz već navedeno, bila je također radionica pletenje palmi. Autorice su Lea i njezina baka Anka Kučina iz Nevidana na otoku Pašmanu.

U suradnji s nekim KUD-ovima, članovima „Družine“ održali smo nekoliko edukativnih radionica za studente etnologije i kulturne antropologije Sveučilišta u Zagrebu.

IZLOŽBE

Od Cvjetnice do Uskrsa

Od 2000. godine etnografska izložba *Od Cvjetnice do Uskrsa* svake godine redovito se organizira u raznim mjestima pa se može govoriti i o putujućoj izložbi. Prva u nizu bila je organizirana u Zagrebu (u Sheraton hotelu), zatim u Belom Manastiru, Rovinju, Novalji (o. Pag), Babinoj Gredi, Dragonošću, 2005. čak dvije – u Županji i u Bukevju, Zagrebu, Slobodnici, Gračanima, Podravskim Podgajcima, Nardu, a 2012. u Zadru, Biogradu na Moru i u Splitu.

Izložba je 2009. bila postavljena u Gračanima u suradnji s HSPD „PODGORAC”, 2010. u Podravskim Podgajcima u suradnji s KUU „Napredak“, 2011. u Nardu u suradnji s KUD-om „Kolo“, te 2012. tri izložbe u suradnji s KUD-ovima „Nevijana“ iz Neviđana na Pašmanu, „Kukljica“ iz Kukljice na Ugljanu, „Kralj Tomislav“ iz Biograda na Moru, „Pivači Salone“ iz Solina. Suorganizatori su bili Zavičajni muzej Biograd na Moru i Udruga Promotor iz Splita.

MEĐUNARODNA SURADNJA

ZASTAVA IDENTITETA IGF-a u Babinoj Gredi

Na svečanosti u Babinoj Gredi 26. ožujka 2011. predsjednik Međunarodne unije folklornih skupina (International Union of Folklore Association - IGF) dr. Lillo Alessandro predsjednici „Družine”, dr. sc. Mandi Svirac uručio je Zastavu identiteta kao nagradu isticanja zaštite i njegovanja zajedničke baštine određenog naroda, u našem slučaju hrvatskog naroda i njegovog tradicijskog segmenta kulture. Predstavnici IGF-a, delegati iz Francuske, Italije, Latvije i Mađarske od 25. do 27. bili su smješteni u Hotelu u Vinkovcima. Na dočeku i večeri u petak, 25. ožujka bile su “Vodinačke počimajle” u nošnji te u korizmeno-uskrsnom ozračju za večeru ponudile domaća peciva i uskrсну košaru.

Pred svakim gostom bio je dar u obliku pletene košarice napunjene domaćim sušenim jabukama – *kalotinama*. Gosti su imali prijam u uredu Župana u Vinkovcima te razgledali Vinkovački muzej, njegov Etnološki odjel i dobili suvenire. Na ulazu u Babinu Gredu goste su dočekali domaćini i do središta mjesta, na veliku radost gostiju, dovezli ih u zaprežnim kolima.

Na kraju euharistijskog slavlja Zastavu je blagoslovio vlč. Ivan Tunjić, babogredski župnik. Tom prigodom prvi puta smo predstavili i izmolili *Molitvu folkloraša* (uz dopuštenje prevedeno s talijansko-ga). Na svečanosti je sudjelovao i mons. Lovro Cindori iz Zagreba, veliki ljubitelj hrvatske baštine. Prolazeći u procesiji pokraj kipa biskupa Stjepana Bäuerleina, rodom iz Babine Grede, radost je bila još veća jer je biskup volio svoju Đakovačku i srijemsku biskupiju, svoj hrvatski narod i njegovu baštinu. Na misi je nazočio župan Vukovarsko-srijemske županije, Božo Galić, kum Zastave te nastavio druženje na domjenku. U procesiji od Doma do crkve svojim pjevanjem sudjelovale su “Vođinačke počimajle”. Na događanjima su bili domaći predstavnici vlasti i dječja skupina KUD-a „Mijat Stojanović” iz Babine Grede koji nastavlja živjeti vlastitu baštinu a dio toga su pokazali scenskim nastupom u Domu.

Uokviru programa Izborne skupštine Međunarodne unije folklornih skupina – IGF održanoj u listopadu 2011. u rumunjskom gradu Bistriči u pokrajini Transilvaniji, dr. sc. Manda Svirac, zn. sur. i predsjednica „Družine“ u svojstvu predsjednice Znanstvenog vijeća IGF-a pripravlila je i vodila Međunarodni skup pod nazivom *Man and Woman Keepers of folk tradition* (Muškarac i žena u svjedočanstvima narodnih tradicija). Na Skupu su iz Hrvatske svoje radove predstavile Marija Raguž (Osijek) i Manda Svirac (Zagreb). Rad o plesovima Salomonskih otoka predstavio je Hrvat Ivica Gregurec i predsjednik Folklornih skupina iz te države. Radovi su objavljeni u istoimenom Zborniku, Bistriča 2011-2012. Urednica Zbornika je Manda Svirac.

ODRŽANA PREDAVANJA

Jasminka Kučina i Manda Svirac su na Godišnjem znanstveno-stručnom skupu Hrvatskog etnološkog društva *Etnologija i komercijalizacija tradicijske kulture* 1. lipnja 2012. (Kulturno informativni centar, Preradovićeve 5, Zagreb) održale predavanje i prezentaciju teme: *Svi su oni uzeli nešto “naše” bez pitanja i to iskoristili u materijalne svrhe* - Običaj NEVISKA KOLEDA.

Manda Svirac je na istom Skupu održala predavanje: *Etnokuća, kuća za odmor i KUD Sv. Juraj iz Zagorja kod Ogulina* koje je nastalo na temelju posjećivanja i upoznavanja tih sadržaja.

14.04.2012 | 18:27 | IKA V - 140899/4

Održan niz izložbi "Od Cvjetnice do Uskrsa"

Zagreb, (IKA) – Udruga „Družina“ – Čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga iz Zagreba u suorganizaciji s Gradskom knjižnicom Zadar, Zavičajnim muzejom Biograd na Moru i Udrugom Promotor organizirala je niz izložbi pod nazivom „Od Cvjetnice do Uskrsa - Hrvatski običaji i priroda u Velikom tjednu“. Izložbu autorice Martine Mišetić ugostili su Gradska knjižnica u Zadru (19. - 24. ožujka), Zavičajni muzej u Biogradu na moru (26. - 31. ožujka) te Stara gradska vijećnica u Splitu (3. - 14. travnja).

Na izložbi su se našli predmeti iz arhiva „Družine“ grančice za Cvjetnicu, škrebetaljka, čegrtaljka, šarane šibe za Veliki tjedan, uskrсна jaja iz Hrvatske i nekih krajeva Europe, prilozi za uskrсни stol, košare za blagoslov, slike iz fototeke „Družine“, izbor iz literature o uskršnjim običajima te ženska nošnja iz Slavonije za Cvjetnicu, Veliki petak i Uskrs. Također za izložbu su predmete te na drugi način pomogli ostvarenje KUD-ovi „Nevijana“ iz Nevidana, otok Pašman, „Kukljica“ iz Kukljice, otok Ugljan, „Kralj Tomislav“, Biograd na Moru i suradnici Zvonimir Maštrović i Milena Đurasović iz Zadra. Izložbu je pratio prigodni katalog kojeg je pripremila dr. Manda Svirac. Tekst kataloga je temeljen na istraživanju znakova i poruka koje hrvatska tradicija čuva o uskršnjim običajima.

Suradnja s Filozofskim fakultetom u Zagrebu

Radu folklornih amatera iz Podravskih Podgajaca svakako je pomogla i suradnja s Odsjekom etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, čiji studenti pod vodstvom dr. Svirac redovito sudjeluju na brojnim radionicama narodnih običaja i pučkog folklora. Udruga, također, nastoji stare običaje očuvati i među najmlađim naraštajima, tako da se svake godine u mjesnoj osnovnoj školi održavaju tradicionalne božićne radionice. Voditelji radionica su uglavnom stariji članovi udruge. **Ivan KOROV/Glas Slavonije**

Ova izložba nastavak je aktivnosti koje je „Družina“ provodila prošlih godina priređujući slične izložbe u drugim gradovima.

U Zavičajnom muzeju otvorena izložba „Od Cvjetnice do Uskrsa“ Uskrсни običaji iz našeg kraja

U organizaciji „Družine“ iz Zagreba u potporu Zavičajnog muzeja Biograd na Moru te udruge „Promotor“ iz Splita, pred nadolazeći Veliki tjedan, u prostorijama biogradskog muzeja svečano je otvorena izložba „Od Cvjetnice do Uskrsa“. Autorica izložbe Martina Mišetić, zajedno s domaćim poznavateljima uskršnjih običaja, je na temelju arhivskih podataka, literature i terenskih zapisa koji su prikupljeni u gradu Biogradu, mjestima Nevidane i Tkon na otoku Pašmanu te u Kukljici na otoku Ugljanu na obojavi način predstavila običaje koji se i dan-danas njeguju u vrijeme najvećeg krišćanskog blagdana – Uskrsa. Želio bih se svima zahvaliti koji su sudjelovali u pripremi ove izložbe, prije svega, predsjednici KUD-a „Kralj Tomislav“ Nives Jeličić koja nas je nazvala i dala nam ideju o ugošćavanju udruge „Družina“ iz Zagreba. Ova udruga njeguje tradicijsku kulturnu baštinu Republike Hrvatske i jednim ciljem, a to je da se odbaci sve ono što je strano i istodobno prihvati izvorno, ne samo crkveno, nego i sveobuhvatna svečanost proslave najvećeg krišćanskog blagdana na

način kako su to čini naši stari, - kazao je na početku ravnatelj muzeja Draženko Samardžić. U programu svečanosti sudjelovali su članovi Kulturno-umjetničkog društva „Kukljica“ iz Kukljice, biogradskog KUD-a „Kralj Tomislav“ koji je, uz odraslu skupinu, nastupio i sa svojom najmlađom skupinom – Malim folklorom. Pozdravljam vas u svoje i u ime moje mentorice prof. Mande Svirac koja, nažalost, nije mogla biti s nama te se zahvaljujem Zavičajnom muzeju Biograd koji nas je ovako lijepo ugostio. Izložba je zamisljena tako da krenemo s Cvjetnicom u olivku koje smo izložili predmete koji su karakteristični za taj dan. Predmeti su i iz drugih zemalja, ne samo iz Hrvatske, pa tako imamo iz Poljske, Španjolske i tako dalje. Nakon Cvjetnice slijede nam ostali dani u Velikom tjednu te završimo, naravno, s Uskrsom. Nadam se da će čete uživati u razgledavanju izložbe kao što smo mi uživali dok smo je pripremali. - kazala je Martina Mišetić. Posebni prilog izložbi dala je i pjesnikinja i članica biogradskog KUD-a „Kralj Tomislav“ Rada Vrančić koja je za ovu prigodu pripremila

pregriž materijala, fotografija i tekstova koji govore o uskršnjim običajima u gradu Biogradu i mjestu Tkon na otoku Pašmanu. Čast da proglašim izložbu otvorenom pripala je dopredsjednici Gradskog vijeća Grada

Biograda na Moru Anki Merdić. Do sada izložba „Od Cvjetnice do Uskrsa“ bila je postavljena u Zadru, a nakon Biograda, slijedi njeno otvaranje u gradu Splitu. **- Stjepan Mikić**

NAJAVA

Međunarodna smotra folklora – 15. susret naroda i kultura

Dragi prijatelji folklora i baštine,

Pozivamo Vas na događanja Međunarodne smotre folklora *15. susret naroda i kultura* koji će se održati u Hrvatskoj u organizaciji „Družine“ od 16. do 23. kolovoza 2012.

Program:

Petak, 17. kolovoz: - Nastupi kod KUD-ova domaćina stranih skupina
- 20 h - Litva (Bratina/Pisarovina)

Subota, 18. kolovoz: - 18:30 – Francuska (Vođinci)
- 20 h - Italija (Podravski Podgajci)
- 20 h – Portugal (Brodski Stupnik)

Nedjelja, 19. kolovoz: SIKIREVCI

Program sa skupinama iz Francuske, Hrvatske, Italije, Litve, Portugala

- 18 h: povorka
- 19 h: sv. Misa
- 20 h: scenski nastupi na otvorenoj pozornici

Ponedjeljak, 20. – 22 kolovoza: - Portugal (Zdenčina/Zagreb)

Napomena: Jedna skupina iz Francuske (L'Union/Toulouse) već od 14. kolovoza ima nastupe u Biogradu na Moru i okolici – na otoku Pašmanu, u Svetom Filipu i Jakovu te Novigradu Zadarskom.

Dobro došli!

Molitva folklorša

*Gospodine, čija ruka bdije nad svakim čovjekom,
Koji smatraš bitnim naše postojanje, naše snove, naš ples,
Daj da te još dugo vremena slavimo šireći svijetom sreću,
Kao djeca svoje zemlje da budemo zastava svoga naroda,
Da budemo blago naše tradicije.
Osnaži nas da znamo kako, zbog našeg djelovanja, svuda oko nas
Raste ljubav među narodima bez granica.
A ti, Majko, svrni svoje plavo oko na naše obitelji, na naš narod, na naše sutra.
I neka dopre do neba, zajedno s našom molitvom, potpuna harmonija naše pjesme.
Tako neka bude. Amen.*

“Družina” activities

Družina is the Croatian folklore groups association. It was founded in 1992 in Zagreb and it gathers about 45 folklore groups and other legal bodies, as well individuals (honorary members). Družina's task is preservation and conservation of Croatian tradition; it is involved in research activities, represents the cultural heritage and tries to apply it in everyday life. One of our main goals is familiarize and represent Croatian folklore heritage in Croatia and abroad by participating in various local and international folklore festivals and youth exchange throughout Europe and the world. Those are also the reasons why Družina has accepted the objectives of the International Association of Folklore Groups – IGF and became an active member of IGF. We are very happy having been able to sustain relationships with many young people by means of gatherings and exchanging experience at folklore festivals, as well as by discussions with experts and members of legal bodies of some federations or confederations. Družina publishes an annual bulletin and other publications about popular folk tradition.

ACTIVITIES

* ANNUAL GENERAL MEETING

This year's „Družina's“ annual meeting was held in Novigrad Podravski where it was decided that the 20th anniversary celebration should be emphasized by more content, especially by setting up Easter exhibitions together with the workshops and a gala meeting, a round table and stage performances of the „Družina's“ folklore groups.

* INTERNATIONAL FESTIVALES - *GATHERING OF PEOPLES AND CULTURES* - EVERY YEAR

The *15th Gathering of Peoples and Cultures* will be held this year from August 16th till 23th and the foreign participating folklore groups will be from Lithuania, France, Italy, Portugal and Croatia.

* INTERNATIONAL FESTIVAL - THE TRADITIONAL CHURCH SONGS - EVERY YEAR

In order to emphasize the need of an organized and professional study and interpretation of the Church's regulations in regard of singing in holy worship, together with the *15th Gathering of Peoples and Cultures* will also be held the 3rd International Festival – The Traditional Church Songs.

* INTERNATIONAL CHILDREN'S FESTIVALES

Children's folklore groups are also an important part of the international folklore gatherings organized by „Družina“. That way the youngest get the chance of showing how they cherish their heritage.

* ETHNOLOGICAL WORKSHOPS

Since year 2000 as a part of the exhibition *Od Cvjetnice do Uskrsa* (From Palm Sunday till Easter) every year „Družina“ organizes a workshop of egg ornamentation by many traditional techniques, among which also by embroidery.

* TRADITIONAL CULTURE EXHIBITIONS

Since the year 2000 the ethnographic exhibition *Od Cvjetnice do Uskrsa* (From Palm Sunday till Easter) has regularly been organized in various different places so we can also call it a travelling exhibition. The first one has been organized in Zagreb (the Sheraton hotel), then in Beli Manastir, Rovinj, Novalja (the island of Pag), Babina Greda, Dragonošac, in 2005 we had two exhibits – in Županja and Bukevje, Zagreb, Slobodnica, Gračani, Podravski Podgajci, Nard and in the year 2012 in Zadar, Biograd na Moru and Split.

* INTERNATIONAL CULTURAL EXCHANGE – IGF's IDENTITY FLAG

On the ceremony in Babina Greda on March 26th 2011 the president of the International Union of Folklore Association dr. Lillo Alessandro has awarded the president of „Družina“ Manda Svirac, PhD with the Identity Flag as a prize for standing out and cherishing a common heritage of a certain people, in our case of the Croatian people and their traditional segment of culture.

* LECTURES

„Družina“ is also an active participant of scientific and expert conferences where our member hold lectures on various topics in the fields of ethnology and preservation of traditional culture.

SADRŽAJ

Uvodnik

2

Mi u inozemstvu – kronologija Obilježavanje 20. Obljetnice „Družine“

4

Drugi OSCAR za folklor i međunarodnu suradnju u Hrvatskoj

5

Aktivnosti:

Smotre

6

Iz radionice

7

Izložbe

10

Međunarodna suradnja

10

Održana predavanja

11

Prenosimo

12

Najava

13

Molitva folklorša

13

Družina, Activities

14

Godišnjak „Družine“ – čuvara tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga
godina II-V., broj 2-5, Zagreb, 2012.

Izdavač: „Družina“ - čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga, Filozofski fakultet, I. Lučića 3, 10000 Zagreb,

Za izdavača: dr. sc. Manda Svirac,

urednice: Manda Svirac i Tatjana Tomić,

autorica teksta: dr. sc. Manda Svirac,

Fotografije: Iz arhive „Družine“,

Grafičko oblikovanje i tisak: Mar-tis, Vinkovci,

Naklada: 200 primjeraka

Za novčanu potporu zahvaljujemo Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.